Број 11 У Новом Саду, у уторак 16 јануара 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан данутра, а недељом сведом и данима иза недеље и свеца једаред

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Појединни јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Јутарњи лист.)

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 92

Појединни јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

Пад министра правде.

Будимпешта 14. јануара.

Министар правде Полоњи предао је оставку и краљ је усвојио ту оставку. Прексутра ће та оставка доћи пред сабор и сабор ће викати Полоњију: Живио и слава! Хоће да му олакшају одлазак и да му покажу да они не сумњају у његово поштење.

Поред свега тога министар Полоњи не одлази радо. Он мора ићи због оних писама, која је писао баронци Шенбергер. Додуше велика политика иде преко жена свуда. Оне носе гласове, оне дознају, оне у слатким часовима гурну мисли овога или онога на другу страну. Сва се дипломација служи женама, па ако хоћете и шпијонажом, то зна цео свет, ал морају добро пазити да их не ухвате, јер кад их ухвате онда је зло. И Полоњију се догодило да су га ухватили. Но мађарски политичари га због тога хвале и веле: Добро је радио, штета што је писмо његово штампано.

Па можда Полоњи не би пао само због тог. Али је ту била по средн и она друга његова ствар. А то су оптужбе, које је изнео против њега Халмош, па за тим Левђел.

Нико не зна да ли су те оптужбе истините. Али је истина, да многи, врло многи не верују у те тужбе. Нарочито не верује Кошут. Али је Полоњи пао због тога, што је рекао да он неће тужити. Пристао је он после и да тужи, ал доцне. И то је главно, што га је оборило.

Данас је друго време. Човек на томе положају мора водити рачуна о себи а и о јавном мњењу, до најмањих ситница.

То је узрок, што је и наш отац Георгије изгубио сваки наслон у овдашњим политичким круговима. Он није хтео на суд, да тамо изнесе своје ствари и пригоде. И само зато, што то није радио, горњи дом, магнатска кућа, није га бирала последњи пут у делегације. А дотле је и он и сваки српски патријарх биран у делегације. Но сад су казали: Не може да буде.

Политички кругови су га напустили, он је тамо пао. Дошло је у многоме друго време. Ко то не види, тај не види ништа.

Србија и Бугарска.

Београд, 3. јануара.

У Бугарској стало се жалити на чете српске, које одбијају бугарске насртаје; али бугарске чете, напротив, ових дана упропастише српска села Бељаковце, Читалковицу, Довезенце. Влада из Београда у своме полузваничном листу „Самоуправи“ упутила је молбу влади у Софији молећи је да и она уложи свој утицај свуда где је нужно да би једном престало ово ужасно истребљење. „Политички циљ српско-бугарског споразума одлучно нам наређује, да се сагласимо у свима нашим питањима. Ми подижемо глас против свих ових ужасних и крвавих нападаја и даћемо савет, тако исто, свуда, где нам је могућно, да се избегну ове крволочне сцене два братска народа. Рачунамо, да ће се и од стране бугарске учинити исти корак“.

Ваља сада рећи, да извесан део јавног мнења у Србији почиње уверавати се, да су односи српско-бугарски, нарочито од доласка Станчова за министра спољних послова постали мање срдачни; и, на против, у колико односи Србије са Аустријом постајаху затегнутији, у толико више положај Бугарске према Аустро Угарској изгледаше интимнији. То се нарочито осетило од доласка Станчова, који је, у остатком, познат као један од највиђенијих стамбуловиста.

Да ли је ово само нека врста тренутног утиска, или политичка стварност? Ја не могу на ово тако озбиљно питање одмах одговорити. Али што је за сад истина, то је, да се сада враци преламају кроз једну сасвим другу призму. Шта више и јавно мнење у Србији почиње већ овде-онде, и преко штампе изражавати се, да је приближење српско бугарско већ врло сумњиво, и од тога најзначајнијег акта, који је на Балкану произвео најбурније одушевљење, — опозиција у скупштини створила је питање интерпелације на председника министарског савета.

Пашић, истина, као увиђаван дипломата, знао је одговорити тако, да је овакву расправу ускратио. Рекао је одлучно, да прилике српско-бугарских односа нису се за сада дипломатски ни у чему измениле.

Али високо одликовање, које је добио аустро-угарски агенат у Софији, јасан је доказ о положају Бугарске према Аустрији, чије је држање према Србији довољно познато. — Ова промена, која се у Бугарској предвиђа, проста и природна по изгледу, у самој ствари од врло великог је значаја, јер тиме се може и по други пут поткопати онај страшни понор између Србије и Бугарске, које, на против, треба да приближи тесно пријатељство.

Још је време, да Бугарска и Србија загледају својим рођеним очима на своје природне политичке односе.

Тако пише париски „Л' Европ Ориентал“.

Пред избор трећине скупштинара.

Ст. Бечеј на св. Саву.

Нами предстоји избор трећине скупштинара, па мислим да треба рећи неку реч о томе и у „Застави“. Знам да „Застава“ нема много места за локалне ствари, нарочито данас, те ћу бити кратак. Али обићи оно што сам хтео да кажем, нисам могао.

Ја хоћу и желим да препоручим нашим бирачима, да бирају људе честите, ваљане, добре радикале, који ће бранити општину и автономију, али ти људи треба да су своји, а не да иду слепо за Петром ил Павлом.

У нашој општини био је не само јак, но и одвише јак уплив Стеве Живковића. Има он и добрих страна то нећу да му спорим, али му је велика мана, што о у свему и свачему хоће да протури своју вољу па ма шта било

Он је при досадањим изборима употребио свој уплив, да буду понајвише онаки људи изабрани, који иду у свему за њим и неће ни у чем казати да они друкче мисле. Има пуно добрих, мислених људи, честитих радикала, које је он одгуривао на страну, јер нису у свему његови но своји. То је много шкодило и њему па чак и радикалној странци.

Ја ово пишем, да не би било још горе. Ми радикали морамо бирати оне који то заслужују, па ма их лично и не волео ја ил други ил Стева Живковић. Ми морамо бирати људе, који неће ићи у свему ни за ким, него ће и умети и знати и смети и хтети да кажу своје мисли и да својом памећу помогну радити на бољитку општине наше и автономије наше Ја мислим да се таква листа може и мора саставити.

Ово сам рекао, јер је било потребно. И рекао сам најкраће и најглавније и држим да ће и то помоћи.

Српски народно-црквени сабор.

— Седамнаеста седница. —

На данашњој седници нашег народно-црквеног сабора продужена је и завршена расправа о предлогу одбора за предлоге: да се саборском одбору даде генерално овлаштење, да може куповати земљу за српске народно-црквене фондове, али само у повољним приликама. Наравно да ће саборски одбор при сваком купу саслушати најпре стручњачко мњење. Тим предлогом иде се за тим, да се фондовски новац што боље смести, да би носио више камата, а нарочито да се помогне нашем народу, да му се обезбеди опстанак. Наши сиромашнији људи, нарочито они на крајњима границама Српства у Митрополији долазили би на тај начин до земље, коју би узимали под закуп.

Против овог родољубивог и пробитачног предлога није могао имати нико у сабору ништа против, бар не у начелу, но самосталци су устајали против начина, како се хоће тај предлог да оствари. Тражили су пре свега да се о том питању створи уредба, мада су и сами увиђали, да ће с потврдом свеићи теже. Тражили су неке јамчевине, истицали неку бојазан, а Михајло Медаковић је чак навео и то, да ће овај предлог изазвати негодовање код нашег народа у Лици и Крбави. Рекао је, да се и води брига о просвети и економском стању само овога народа у даљим крајевима, а оном у горњии крајевиа ништа. Поп Јован Магарашевић му је врло добро одговорио, да му ни сами Личани неће зити звхвални за речи Та баш остварењем овог предлога добиће много и народ у Лици и Крбави, јер ће се већ ма снажити фондови, те ће моћи и припомоћ за цркву и просвету бити обилнија и народу у оним крајевима.

Самосталски говорници, истицали су, да се овај предлог коси са 9. тачком 19. § саборског устројства и да ради тога неће овај предлог, иако га сабор усвоји, бити потврђен. Истицање ово, да се најближе изразимо, неумесно је, јер као да се тиме сама влада упозорава, да тако поступи,

Све приговоре самосталских говорника потпуно су побили говорници са радикалне стране, као поп Јован Магарашевић, који је уз то очитао и добру лекцију, самосталцима, па др. Јован Радивојчевич-Вачић, а нарочито у својој завршној речи, као известилац одбора за предлоге, др. Жарко Миладиновић. Говор дра Миладиновића био је управо академски. Мало се оваких говора чуло у нашем сабору. Не може се истаћи, који му је разлог био чвршћи, умеснији, управо необорив. Нарочито правно разлагање му је било таково, да би могао сваки правник позавидети. Место у саборском устројству, на које се самосталци позивали, растумачио је како се има управо разумети. Не само, да није оправдан страх, да влада саборску одлуку неће потврдити, него се та одлука у опће и не мора подносити влади за потврду. Самосталски правници имали су прилике чему се поучити и видети, како се правнички разлаже и доказује. Како су њихова разлагања била сићушна, празна према разлагању дра Жарка Миладиновића Цео сабор му је слушао говор са запетом пажњом, а када га је завршио, бурном одобравању и признању не би за дуго краја.

После говора дра Миладиновића предлог је овај са в е-

ћином гласова усвојен.

Наравно, да је морало бити говора о личној ствари.

Поп Вељко Лукић поднео је сабору оно злокобно писмо, на основу којега је спомињао поп-Прерадовића, да је при избору тражио помоћи од Николе Петровића. И испоставило се, што се најзад и очекивало и знало, да читава ова ствар није ништа друго — до обична клевета. Поп Лукић се извињавао, да су га завели, али је за осуду, што је нападао и сумњичио свога друга у сабору, па још свештеника, док се није најпре обавестио. Но није се чудити поступку му, кад се зна, да је радио по савету фра-Димитрија Руварца и да се читава ствар кухала у његовој кухињи.

У личној ствари говорио је и др. Сава Путник да би спрао са себе осуду поп-Михалцића, који је истакао, да се Путник противи предлогу саборског одбора о куповању земље, односно одбора за предлоге, само руковођен мржњом и злоћом према садањем саборском одбору. Копрцао се и копрцао, али се не ископрца. Његов је говор учинио такав утисак на све, а сада је узаман свака самохвала, па да се и вештије хвалио но оно данас. Утисак пак данашњег му говора, па и оног пређашњег је пак тај, да је др. Баук т. ј. Путник најпаметнији, кад ћути. Да се држи тога, бар би поштедео сабор оних неугодних и мучних часака, када мора да слуша његова стењања, од којих се човеку чисто стомак преврће.

На сутрашњој саборској седници расправљаће се извештаји епархијских скупштина.

Како је у Бугарској.

„Ден“ под насловом „Крвави режим“ доноси чланак у којем вели: „Лични режим кнеза Фердинанда постао је крвав. Бугарска војска, која је била одређена за ослобођење Маћедоније, ступила је у своју праву улогу. По софијским улицама и трговима гардијске чете нагајкама терају слободне бугарске грађане, убијају их и рањаве својим тешким сабљама. У чему се данас разликује положај у Бугарској од положаја у Русији за време револуције? Резлика је само у томе, што се у Русији крв пролива да се извојују уставна права, а у Бугарској се крв лије за већ извојевана уставна права, којима се нико не сме да користи. У обема земљама затварају се универзитет и отпуштају и апсе професори, забрањују јавни митинзи, у обема земљама долази до сукоба са војском и полицијом, долази до штрајка, анархије, у обема државама влада нагајка и пушка Сам кнез може бити потпуно задовољан. Његови гардисти први су побрали лаворике. Они су први пролили крв по софијским улицама, на слободним бугарским грађанима. У ноћно време Софија личи логору, у коме влада дубока тама, а по улицама чују се само тешки кораци војника и коњаника. Све улице, што воде до кнежевог двора и министарских домова, пуне су војника наоружаних до зуба. Кнез може наставити свој крвави режим — завршава „Ден“ — само нагајком, пушком и топовима. Тим оружјем може он и даље правити насиља и безакоња. Али нека запамти, да свако ново насиље, а свака кап проливене бугарске крви, повећава отпорну снагу народну и увишава његов тријумф“.

Сеоба Словака у Бугарску.

Кроз Београд је пропутовало пре неки дан 88 исељеника Словака за Бугарску, где се мисле населити.

Нађен дивљи човек

Из Сатмарског Немета јављају брзојавом ово: Варошки велики капетан Јулије Танкоци пронашао је ловећи не далеко од вароши једну пећину и у њој чудноватог човека Наредио је жандарима да га одведу у општинску кућу и ту се испоставило, да се зове Јован Лабонц и да већ 27 година живи у шуми и да се рани биљкама. Овај човек пружа ужасну слику и једва да уме још да говори. Однесен је у болницу прво, па ће после преслушан бити, да се види шта га је навело на тај пустињачки живот.

Раскидали га вуци.

Из Вајда Хуњада јављају: У околини Черизора појавили су се у великом броју вуци, који су постали врло опасни по цео крај. Сељака Николају Тома напао је читав чопор вукова и на парчад су га раскидали. У брдским селима Агуну, Бадудобри и Сечу замрали су се сви извори. Пијаће воде добијају само отуд, што лед топе. Сељаци се боје да изађу и на улицу, јер вуци, који цркавају од глади, дивље крстаре у чопорима чак и до села

Дрина изашла из корита.

Мало чудан наслов крај ове студени, која сада влада! То се догодило 13. о. м. Тога дана, како јављају из Броца, излила се Дрина из свога корита по околини и однела све, на штогод је наишла. Народ је био тога дана у великом страху, јер му је добро познато, које му је велике штете нанела Дрина у 1806. и 1903. години. На два дана пре ове поплаве падале су велике кише, снег се почео нагло топити, — настао је поводањ. Дрина у свом изливању из корита поплавила је пола села Балатуна. Села спадају општини бродарској, а простиру се уз Дрину. Разливајући се нагло вода, затекла је благо, које је пасло у близини и односила га је са собом. Говеда су се спасавала пливајући, али чим су дошла до једне ограде, куд даље нису могла, јер их је матица занела, ту је настала од говеда рика, да је био ужас слушати, а камо ли гледати, како једног по једног говедчета нестаје са површине валовите Дрине. Исто је тако однела врло много оваца. Срећа те није дуго трајало, јер другог дана већ је почела вода опадати а и народу је било познато још од пре, да како Дрина брзо надолази онако и брзо опада.

Жалосна песма из Босне

Читамо у „Српској Ријечи“: Један ошколовани домаћи син молио је за мјесто код босанско-херцеговачких државних жељезница и директор Шнак га је одбио. Он сиромах, шта ће, ко јадан и жалостан, од своје муке запјева:

Дај ми мајко сексер-два,
Да ја купим мастила,
Да напишем једну тужбу,
Штак ми не да службу.

Чује га сирота мати и упита га:

— Шта је слатки сине, зашто ти не да службу?

— А, драга наво, како ће ми дати, кад је сва мјеста попунио све самом јабаном, само слушај имена:

Дутлик, Сумрек, Јелинек,
Хансл, Арнонд, Заманек,
Ганвел, Штимлер, Шустер, Фабер,
Митермајер, Хубер.

Биберауер, Есигман,
Карба, Рота, Остерман,
Брезаноци, Нађи, Пешек,
Скацел, Фишер, Јежек.

Штробл, Коко, Расинец,
Зердахели, Моравец,
Готфрид, Кајзер, Хампл, Браздил,
Шурмбергер, Тужил.

Фрајман, Рубал, Томоруг,
Шренцл, Халер, Коч, Пофук,
Игл, Шаден, Кон, Наковски,
Шориштај, Лихновски.

Кубеш, Урлеп, Павелка,
Линкеш, Фелдшар, Колејка,
Морел, Хофман, Ендер, Штенул,
Ватман, Брајер, Хајнцл.

Брзојави „Застави“.

Стигли 15. јануара.

Полоњијева афера.

Будимпешта. Министар Полоњи јуче је састављао тужбу. Министар ће у тужби, коју ће управити на кривичан суд као поротни суд, предложити, да се против Золтана Ленђела покрене кривични поступак. Изоставиће у тужби ствар Јелисавесе Беке, у њој ће поднети засебну тужбу. У смислу 19. § кривичног поступка може поротни суд обе ствари ујединити, у којима ће тужба бити поднесена ових дана.

Независњачка странка ће ових дана на својој, конференцији свечано се опростити од Полоњија, који ће одступити у току ове недеље. Одступање Полоњијево образложиће се тиме, да он, пошто је своје нападаче позвао пред суд, не би морао пред суд стати као тужитељ у процесу и као шеф правосуђа.

Демонстрације у Бугарској.

Софија. Демонстрације, коју су јуче хтели да приреде против кнеза и владе, спречена је оружјем. Збор је забрањен. Полицајни префект скинут је са свања, за ово је предано војничком заповеднику. Целу варош посела је војска, између војске и грађана дошло је до суд ра. Школски управитељ Шабев тешко је рањен, а има још и више рањених.

Српски ђаци за бугарске ђаке.

Београд. Збор српских свеучилишних ђака усвојио је резолуцију, у којој усуђује лични режим бугарскога кнеза и насилан поступак бугарске владе. Изјављују своју наклоност према бугарским ђацима.

ПОЗИВ
на V. РЕДОВНУ
ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
СРПСКЕ ЗЕМЉОРАДНИЧКЕ ЗАДРУГЕ
у Пирошу

(удружења са неограниченом одговорношћу),

која ће се одржати дана 1 (14) фебруара 1907. год у 9 сати пре подне у стану задруге у Пирошу са овим дневним редом:

1. Избор перовође и 2 члана за оверовљење тога записника.
2. Извештај управног одбора о раду му скупштинског записника.
3. Извештај надворног одбора.
4. Да се даде управном и надворном одбору разрешница.
5. Избор председника и његова заменика и три члана управног одбора.
6. Избор изасланика и заменика му на главну скупштину савеза и централне касе српских привредних задруга.
8. Могући предлози.

У Пирошу, 13. (26) јануара 1907. године.

Ђура Коларски,
пословођа.

Веселин Веселинов,
председник.

I. 61 1—1

ЈОШ СЕ МОЖЕ ДОБИТИ

Календар „Рад“

за 1907.,

ако се што пре поручи код

УПРАВЕ ДРУШТВА „РАДА“
у Руми.

Цена је календару 70 пот. 35 новчића а на више даје се рабат од 33⅓%. — Поручбине ће се одма отправљати.

ОБУЋАРСКА РАДЊА

Алексе Тошића

у Земуну

потребује једног способног лепача. Место стално, а плата по способностима I. 31 2—3

Казанџијска радња

Милана Т Јовановића

у Новом Саду

потребује **два шегрта** и једног млађег **помоћника**, који одма могу бити примљени. I. 56 2—3

ЗАНИМЉИВИ РОМАН

„Вереница Жака од Боаснорана“ почео је излазити у „Забавнику“. Претплата на „Забавник“ на 5 свезака 1 К, на 10 свезака 2 К, на 20 свезака 4 К. Адреса: „Zabavnik“, Novi Sad. I. 64 3—6

За трговину!

ЛОКАЛ

на најлепшом месту у главној улици издаје се одма под кирију. Ближи услови могу се дознати код

Живојина Терзина,
Велики Бечкерек.

I. 42 3—3

Árverési hirdetmény.

Vagyonbukott Handler Ignácz csődügyében alúlirott tömeggondnok ezennel közhirré teszi, hogy nevezett közadósnak magánlakásán található, összesen 711 korona 10 fillérre becsült butorai és egyéb ingóságai, melyek a csődleltár 112 - 173. sz. tételei alatt foglaltatnak, úgymind hálószoba-, ebéd lőbutorok, könyvek, konyhaberendezés és használt varrógépalkatrészek, a csődválasztmány utasitása folytán hites személy közbe jöttével az 1907. évi január hó 31-én délután 3 órakor Ujvidéken, közadósnak a temerini utcza 23 sz. alatt levő lakásán nyilvános árverésen el fognak szükség esetén a becsáron alul is adatni.

A csődleltár fenntnevezett tételeit az érdeklődők alúlirt tömeggondnok lakásán megtekinthetik.

Keit Ujvidéken 1907. évi január hó 25-én.

Dr. Szentiványi Ármin
tömeggondnok

I. 65 1—1

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду